

Передплата
на «РУСЛАНА» вносить:
в Австрії:
на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.
За границею:
на цілий рік . . . 16 рублів
або 86 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 48 франків
Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — 3 Руслянових псалмів М. Шапкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудні.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорушци). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламні неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подати і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Ворохобня в Португалії.

(X) Іспанія, навіщена недавно внутрішніми заворушеннями з прикметами явної революції, поки-що втихомирала ся. На перемену вибухла тепер ворохобня в Португалії, а вісти, які мимо строгої цензури наспіли з Лісбони, Оporto і Коїмбри, вказують на те, що сю ворохобню підготовлювано там вже здавна. Португалія заходила ся іменно перевести угоду з своїми вірителями. В Мадриді мабуть раді з того, що наостанку вже раз і в Португалії вибухла ворохобня, коли доси лише Іспанія була видівнею заколоту і зворушення. Тепер і Португалія не остала позаду Іспанії. І тут счинила ся ворохобня народної товпи, появили ся барикади, студентські демонстрації і довели до насильного зачиненя університетів, військо відмовляє послуху, перейшло до зворохоблених студентів, війшло в спілку із зворохобленими товпами народу, замість стріляти на ворохобників. Найзапальніше веде ся в Коїмбрі, де студенти із зворохобленим народом втаборили ся за барикадами і обкидали жандармів і поліцію страшним градом каміня, так що та сторожа прилюдного порядку була приневолена утікати.

Колиж правительство вівало військо до побороування барикадників, виявив ся випадок нечуваного непослуху, який кидає яскраве світло на непевність португальського війська. Не лише жовняри, але й офіцери відмовили приказови, щоби стріляти на своїх горожан. Але хоч як сумне се свідощтво для карности португальського війська, всеж мало оно той добрий наслідок, що барикадники самі занехали боротьбу і розійшли ся з окликами в честь війська.

Як в Коїмбрі так і в Оporto склала ся подія непослуху війська, там треба було цілий 6-тий полк піхоти розброїти, позаяк не лише показав ся неслухняним, але прямо грозив, що злучить ся з ворохобниками.

Університети в Лісбоні, Оporto і Коїмбрі треба було зачинити. В Коїмбрі вибрали собі студенти своєю жертвою ректора і сего бідного професора, що зовсім неповинен у фінансових заходах правительства і в зненавидженім «convenio» з заграничними вірителями, привязали на гновім возі і по соромній об'їзді по місті зачинили его в стайні. В Португалії отже вибухла пряма революція, а громозводом сего трагікомічного зворушення і ворохобні студентів є ректор в стайні.

Однак правительство не проявило ніякого розуміння для сего гумору ворохобні — і добре робить — та заходить ся коло того, щоби приборкати сю ворохобню, бо від комічного до трагічного лише один крок, а з чого нині ще можна сьміяти ся або жартувати, з того завтра може поплисти кров і сльози. До втихомирєня ворохобні причинить ся імовірно зачиненє університетів, позаяк тим закрито місце зборів зворушення. Може бути, що ворохобня

втихомирить ся і буде лише хвилевим вибухом.

Схизма.

О. Бончевский додає до попереднє сказаного, що бачив на власні очи пшери видані о. Е. Волкайови деякими латинськими єпископами, в силу котрих тойже мав право на два дни сповідати, причащати і відправляти Службу Божу, але не мав права хрестити, вінчати і т. д. З того видно, що латинським єпископам і понам ходить о те, щоби брати доходи за треби з руских людей, словом, щоби рускі попи не шукали бізнесу.

П. Кирчів знов запитує, чи тутешні рускі єпископи писали до митрополита в справі тих кривд?

О. Констанкевич відповідає, що так Митрополит Сембратович справді старав ся і робив щось для американських Русинів, покійний Куїловский не робив нічого, а теперішній Митрополит, вже знаєте, як відісе ся до наших справ.

О. Макар говорив про се, як відносять ся другі єпископи до справи руско-американської церкви. Єпископ перемський приміром, у котрого о. Макар був підчас свого побуту в Галичині, вишитуван о. М. більше про се, який кошт життя в Америці і т. п., як про справи рускої церкви. А коли о. Макар просив єпископа, щоби тойже вислав кількох єпископів до Америки, бо люди о се доконче просять так в Канаді як і Спол. Державах, то єпископ відказав, що він не може, бо він формаліст і т. п.

Опісля о. Констанкевич відчитав декрет Пропаганди для розширеня віри з мая 1897, котрий в перекладі звучить менше більше так:

«Декрет св. конгрегації для розширеня віри для справ обряду східного. Римска церков апостольською милостию і найвищою властию своєю щиро постарала ся о те, щоби права єпископів і вірних ухоронити і скріпити... Проте узнала власть східних народів, живучих в північній Америці, виконувати свій власний обряд і заразом поручила їм цілковито піддати ся латинським ординариям (єпископам). По установленю для них тих двох условій, особливо в послідних роках видала многі і хосенні норми, котрими причинила ся до добра вірних і побожности. Однак сумно є, що не мало східних людей задля браку єпископів їх власного обряду позістають позбавлені духовної помочи. Задля того, щоби можна помочи їх потребам, св. конгрегація спонукава просьбами многих єпископів (при задержаню сили приписів містячих ся в об'їзниках з дня 3. жовтня 1890. і 12. цвітня 1894, особливо що-до, висиланя до Америки достойних і безженних єпископів і що до їх підданя ся лат. єпископам) видала сі три декрети за потвердженем найсв. Отця (пани):

1) позволяє ся вірним східним народам, живучим в півн. Америці, держати ся лат. обряду, однак їм вільно назад вернути до власного обряду, коли вернуть до краю.

2) східним народам, що стало і дійсно мешкають в півн. Америці, не позволяє ся пеходити на обряд латинський, хіба дістануть на се позволенє від папи в кождім поодинокім випадку.

3) в церковних провінціях півн. Америки, в котрих много є вірних, обряду руского, архієпископ кожної провінції порадивши ся з своїми суфраганамі має вибрати руского єпископа безженного і спосібного, а еслиб такого не було, то призначити латинського єпископа, знаючого обряд руский, котрий має чувати і управляти народом і єпископами сего обряду, однак ві всім за згодою єпископа (лат.) місцевого, котрий після свого осуду може дати єму «facultates», котрі має виконувати о Господі. Ніхто не має сему супротивляти ся.

Дано в Римі, в палаті св. конгрегації в маю 1897. Мечислав кард. Ледоховский, префект Aloisius Vecchia, секретар.

(Дальше буде).

З Будапешту.

Комісія для заграничних справ угорської делегації радила вчера над спільним бюджетом, відкинувши вперед дотичне внесенє дел. Раковського, щоби здержати ся з ухваленєм спільного бюджету аж до означеня високости квоти на 1903. р. Пос. Фалък розпочав бюджетову дискусію заявою признаня виводам гр. Голуховського, які узгляднили так тридержавний як і дводержавний союз, що мають однакі цілі удержаня європейського мира. Запитує що-до відношеня Росії, про яке міністер висказував ся наче з недовірем та порушує справу нового румунського закона промислового, який зборонює чужинцям займатися промислом, а звертає ся, як зватоки твердять, головно против австрійських і угорських підданих.

Гр. Голуховский відповів, що супротив Росії не має недовіря, але Росія не обовязана жадною письменною умовою, але приклонна в кождій поодинокій kwestії до виміни поглядів задля порозуміння. Однак в справах східної політики не завжди вистане добра воля, але треба ужити ріжних реальних средств, а що-до того нема певности, чи Росія се схоче в данім разі. — Що-до нового промислового закона в Румунії, то є він аналогічним з дотичним законом австрійським і угорським. Kвестия повстає лише що-до румунських жидів. До р. 1888. они стояли під опікою Австрії; колиж се устало, Румунія не схотіла їх признати своїми горожанами і прийшло до того, що їх принадлежности властиво не можна означити. Не можемо мішати ся до сих внутрішних справ Румунії, а хіба старати ся відвернути лихі наслідки для нас із згаданого закона, с. є запобічи, щоби румунські жиди не емігрували до нас. Дел. Гольо порушує справу дружини архика. Франца Фердинанда, підносить, що обеяг діланя міністра заграничних справ чимраз розширяє ся і стає подібним до становиска канцлера і вкінці виступає против тридержавного союзу. Дель. Паї полемізує в сих kwestиях з передбєсідником, а відтак промовляє п. Ціхв, Тіша, Раковски і Годоси, після чого відложено засіданє до нині.

В угорській соймі підносить ся буря против угоди. Пос. Кошут критикував остро правительство, що в угодних переговорах не заняло досить рішучого становиска. Тепер — виводив бесідник — др. Кербер виступає з величезними жаданями, а в его виправі против Угорщини супроводять его всі австрійські сторонництва. Дальше Кошут зазначає з жалем, що в еконо-

мічній борбі межі Угари і Австрії, корона стоїть по стороні Австрії. Коли президент міністрів заперечив сему, Кошут таки обставив, що се є правдоподібним, а на повторне заперечення прем'єра, навів, що на правдоподібність сеї поголоски вказує обставина, що всі австрійські сторонники є в згоді супроти Угорщини і коли би угода випала по їх гадці, то вони пізніше і межі собою заклали би мир. Так само на тему угоди ходять непокоячі вістки, що єї мають заключити на 20 або 25 літ, що промислові цпа мають бути підвишені і т. и. Бесідник признає, що Сель чесно боре ся з австрійським правительством, але заявляє заравом, що коли кабінет Селя супроти Австрії виявить себе слабким, то се викличе сейчас парламентарне повстанє, на якого чолі стане сторонництво независимих. Бесідник звертає єї слова також на адресу того, хто по Селю евентуально обняв би керму правління.

Державна рада.

На вчерашнім засіданню державної ради було пусто. Задля поладження бюджету вже в сїм тижни мають відбувати ся від нині по два засідання денно від 10. рано до 5. вечером і від 8—12. в ночі.

На початку засідання пос. Фресль ставить нагледь внесенє з жаданєм строгого доходження против жандарма, який в Вишнові на Моравії, підчас зборів, де промовляв Фресль, пробив одного мужика багнетом. На виводи внескодавця відповів президент міністрів др. Кербер, що з причини нападів пос. Фресля на правительство, комісар розвязав був збори, але присутні не хотїли розходити ся і муєла доперва жандармерія опорожнити льокаль. В глотї жандарм пробив робітника Тавша, але він за кілька днів виїде зі шпиталю, коли не наступлять комплікації (сміх). На всякий спосіб що-до легальности ужитя оружя не можна робити жадного закиду правительственным органам.

По рєплїці Фресля відкинуто нагледь внесенє і приступлено до нарад над

бюджетом міністерства залїзниць.

Пос. Штес-Поратинський обговорює залїзничі квестїї, з особливим узглядненєм Галичини. Недостаток товарових возів є язвою для рільничого стану. Дешевість залїзниць можна би досягнути через узглядненє технїчних улїпшень; замість угля палити б нафтовою ропою; вкїнци зобовязати Угорщину, щоби причиновала ся до будови стратегїчних шляхів. В жаден спосіб бесідник не годить ся на підвишенє залїзничих тариф, бо се діткнуло би найбільше Галичину. Галичина і так дає 14-7% висшї доходи у відношеню до довготи шляху, чим другї австрійські залїзницї. Тому міністерство повинно більше заопїкувати ся галицкими залїзницями і буду-

вати льокальні залїзницї, як Борислав-Стебник і Львів-Винники-Підгаїцї.

Пос. Еленбоген підносить ряд закидів против залїзничого заряду так адміністраційної натурї, як і суєвільно-полїтичної. Домагає ся установленя дисциплїнарних приписів.

Пос. Заворка вносить, щоби обчислити присутних. Президент стверджує брак комплету і замикає засіданє 1/2 8. год. вечером. Слїдуюче засіданє нині о год. 10. рано.

З полїтичного поля.

Ситуація в справі порїжненя ся міністрів Кербера і Селя що-до угоди, єще завєжди незмінена. Австрійська заява виїшла на підставі ухвали цілого кабінету, тож в такїй самїй формї наступить відповідь з угорської сторони — а до того треба кілька днів проволоки. Montags-Review заміщує у вступній статї знаменний уступ, в якїм грозить Угорщинї цлово-торговельним відокремїшенєм і каже, що лише від Угорщини буде залежати, знесенє цлової спільности, коли не заспокоїть австрійські жаданя. А знов до Bohemїї доносять з Будапешту, мнимо з доброго жерела, що в Угорщинї дає замїтитись цофанє ся на цілій лїнії. Визначні личности делегації висказали ся, що Угорщина вправдї не мала наміру зараз на початку лїта покінчити переговори з австрійським правительством, але тепер переконала ся, що дальша проволока доведла би до пересилєня і правдоподїбно згодить ся на австрійське жаданє, приспїшити хїд нарад. З угорської сторони заперечують, немов би між обома правительствами мали існувати рїжницї, які не дадуть вирівнати ся, і висказують надїю, щя переговори дадуть корисний результат так що-до цлової тарифи, як і що-до справ, залучених з угорською угодою.

З Петербурга доносять урядово про причини і розміри селянських розрухів в кількох округах полтавської і харківської губернії. В часї межі 28. марця а 30. цвітня мужики в околиці Константиногороду, під претекстом, що не мають єредств до житя, напали на двір, зрабували стодоли і забрали худобу. 28. марця напала велика сила мужиків на Карлівку, власність кн. Мекленбургского, казали дати собі ключі до господарских будинків і зрабували кілька мїлїонів пудів бараболї. Від годї зростали ексцеси. Цїлі громади мужиків, ведучи за собою 300 до 400 возів, рабували посїлости великих властителїв і заможних мужиків, забирали худобу, рільничі прилади і все, що їм попало під руку. В одній місцевості, 10 миль від Полтави, напали на млин. Сюда спроваджено двї компанїї вїйска. Товпа не хотїла уступати; вїйско дало сальву і убило 2 мужиків, а 7 ранило.

НОВИНИ.

— Календар. В середу: гр.-кат. Єремїї рим.-кат. Бонїфатїя. — В четвер: гр.-кат. Бориса і Хлїба; рим.-кат. Зофїї.

— 3 Тов-а ім. Котлярєвского у Львові. Засїданє Видїлу відбуде ся четвер 16. с. м. о год. 7 1/2. вечером в комнатах «Рускої Бесїди». Позаяк важїї справи на порядку денним, просять ся всїх П. П. видїлових і заступників видїлових, щоби явили ся конечно.

— Руска Гїмназия в Яворові. Дня 29. цвітня с. р. відбуло ся в Яворові мїщанське віче скликанє маїстратом, в справі заснованя в Яворові Гїмназїї. Віче отворив бурмістр др. Гїбль, почїм вибрано головою віча п. С. Бориса, заступником голови п. Андрїя Чуму, а на секретаря покликано п. Вол. Шавалу. Першїй забрав голос др. Гїбль і вперед по польськи а опїсля по руски представив заходи громадської ради в справі придбаня мїстови середньої школи. По промові д-ра Гїбля зібранї обговорили дуже основно справу заснованя Гїмназїї і ухвалили отсі резолюції:

1) Віче уважає за річ конче потрібну заснованє Гїмназїї в мїстї Яворові в викладовою рускою мовою і уповажляє громадську раду поробити відновдїні стараня в тїм напрямї.

2) Віче ухвалює вибрати зноза ради комітет 38 членів, що має допомагати громадській радї в єї заходах і старанях що-до заснованя Гїмназїї.

По виборї комітета, голова замкнув віче.

— Віче в Перемишлї на замковій горі відбуде ся дня 15. мая с. є в передодень памятного дня знесеня паньщини.

— Віче в Балцях, коломиїського повіта, відбуде ся дня 16. с. м. в річницю знесеня паньщини. Початок о 2. год. пополудни.

— Іменованє. Цїсар іменував радника будівництва Сильвестра Гавришкевича старшим радником будівництва.

— Вчерашні доповняючі збори послів до державної ради з мїста Львова і з Тернополя-Безжан придбали польському Колу двох членів. У Львові голосувало до 6. год. вечером разом 5.034 (абсолютна більшість 2.508 гол.); з того одержав др. Гломбінський 2722 гол., Стапінський 2280 гол., 20 карток признано неважними, а 12 голосів було розстрієних. Послом вибранїй др. Гломбінський.—В Тернополї одержав др. Ляндав 939 гол. а др. Дулемба 438 гол.; в Бережанах одержав др. Ляндав 44 гол., а др. Дулемба 733 гол. Разом др. Дулемба мав 1171 гол., а др. Ляндав 983 гол. Послом вибранїй др. Володислав Дулемба, адвокат зі Львова.

— Де справедливість? У Поляків припадає в Австрїї: один посол на 59.000 душ, а одна Гїмназия на 138.000 душ населєня. У Словїнцїв: 1 посол на 79.000, а 1 Гїмназия на 199.000. У Італїїцїв: 1 посол на 40.000, а 1 Гїмназия на 182.000. У Серб-Хорватїв: 1 посол на 59.000, а 1 Гїмназия на 142.000. У Румунїв: 1 посол на 45.000, а 1 Гїмназия на 231.000 душ населєня. У Русїнїв: 1 посол на 334.000, а 1 Гїмназия на 669.000 душ. З сих чисел видко наглядно, як Русини з усїх австрїйских народностей усуподженї під кожним зглядом.

— Сучасне Геркуланум. Про вибух вулькану Мон Пеле на островї Мартїнїцї та про наслідки вибуху надходять такі грізні вїсти, що прямо не хоче ся їм вїрити. З тисячїв телеграм, надїсланих

10)

КОРНИЛО УСТИЯНОВИЧ.

КАВКАЗ.

(Розвідка етнографїчно-їсторична).

Цїкава річ що Осїти числять тїлько до 18. Дальше множать: 2×18, — 3×18 і т. д. Розбою на дорогах сповнєних, не в Осетїї, не карали і добує мечем значило у них то само, що найденє. Але коли хто найшов щось серед села, або біля саклї властителя, а — не дай Бог — коло єго ватри, крадіж така карала ся сумою, що перевишала пять разів вартість украденої річи, а навіть смертю. Крадіж на Кавказї — удальство, а в Іронїстанї була она навіть конечним промислом, зваживши те, що Кабардинцї виперли Осїтїв з північних склонів Кавказа на голї скали, під країну вічних снїгів. Дятого то стоїть до нинї навіть у християнских Осїтїв бог злодїв Sauberjag в висшїй чєсти, як сам св. о. Николай.

Звірина признавана «Авестою» за принадлежну Ормуздови, признавала ся і в Осїтїв частою; а звірина привалєжна Агрїжану при-

знавала ся і у них за печисту. І так на пр. обиджений Осетинець ріже кота або пса на гробї вітця обидника свого і каже: «те для душі єго!» а ворожбит винаходить вкрадену річ, ходячи від хати до хати з котом і звиваючи: «нехай дух кота мучить батька злодїя. Они вїрили, що присяга покликуюча ся криво на духа предка наводила страшну пімєту духа ватри. Частину кожної страви мечє Осїтка завєжди в огонь для духів ватри — для пенатів. Гїсть в Іронїстанї є — бодай доти — сьвятим, поки сидить в саклї під опїкою ватри. Коли виїхав гїсть за ворота, мїг єго Осетин убити, як мав до того яку причину.

До ватри належали навіть і невільники. Не свобідно було віддавати або відпродувати їх, коли они на те не згодили ся. Земльозвідї XVIII. столїтя: Bell, Koch, Łapiński упевнюють нас о гуманїм поведєню верховинцїв Кавказа з їхними невільниками. Та гуманність і та принадлежність рабів до родинної ватри були і причиною того великого самопосьвяченя рабів за панів своїх, котрим так чудували ся Москалі. Привалєжність до сьвятої ватри була також властивою причиною, що мимо глубоко закорєненої і з сьвятости ватри походячої канли т. є. кровяної пімєти — котру відвернути від себе мож було тїлько через ублаганє духів ватри,

обиджених злочином — убїйство між привалєжниками ватри, як: отець, мати, діти і слуги не карало ся ніколи кровю, а тїлько прогнанєм з роду. Такий ізгой зове ся на Кавказї «абрек»-ом, (германський Wargus) і скитає ся поза аулом, а Осїти відвертають ся від него нераз ціле єго житє. Сусїди їх Свани значать такого абрека ланцом з камінцїв, який єму вішають на шию, щоби єго ніхто не убив, поки весь рід єму не простить злочину. Принятє єго або чєє иньше в рід і в круг сьвятої ватри відбувало ся в той спосіб, що він помолившись духам ватри і попросивши їх о прощенє злочину — коли такий учинив — клякав перед газдинєю саклї і дотикав устами єї обнаженої і солею поспїяної соски¹⁾. В такий спосіб принимало ся в рід і в такий спосіб наступало чєсьє усиновленє.

Бували в Осетїв і ордали такі самї, яких приписує Авеста, т. є. пронурєнє в воду і хода скрїзь огонь. «Пройду скрїзь огонь і воду» — праведного нї огонь не бере, нї вода не приймає — вїрять Осїти і велють злодїєви скакати через запалєну вовчу жилу, або в кипяток ветромити руку.

¹⁾ Одно тїлько умертвленє новонародженої дївчинки не викликувало пімєти духів ватри. Осїти часто убивали дївчат немовлят, надїючись, що духи ватри дарують їм потїм синє.

з острова Мартиніка, можемо собі представити грізну подію. Вулкан Мон Пеле (Лиса гора), високий на 1½ тисяча метрів, сторчав над містом Сен Бієр, заселеним переважно Мулятами, Мурианами а вчасні білими. С. Бієр було містом торговельним, мало численні уряди, 6 консулатів і числило звиш 25.000 населення. На схилах гори М. Пеле, яку уважано за вигаслий вулкан, росли дерева і буйні сіножати, на яких паслися череди худоби. Дня 7. мая при сході сонця затрясла ся вся околиця, а гора захитала ся в своїх основах. Вершок гори закурив ся, а за хвилину вибухнув високий стовп огню, розпаленого каміня, попелу, диму і пари. З потресаних боків гори поляли ся в сторону міста ріки огнистої лави і захопили в свої обійми ціле місто. За хвилину все стояло в поломіні. Про який небудь ратунок не було й бесіди, бо в часі вибуху ціле місто спочивало сном праведних. Над морем палаючого міста уносили ся як круки вилітаючи з челясти вулкану каміні, а розпалений попіл і дим стелив ся над околицею густою хмарою. Межя хмарами а землею зробило ся пекло. З великого горяча залалили ся в пристани кораблі, а море сичало і кишло як в горшку. Хто скочив з кораблів до моря, зварив ся там, а хто остав на судні, згорів. З 38 кораблів, що ночували тоді в порті С. Пелі, утїкли лише ті, що стояли дальше на морі, а 18 кораблів згоріло. Тимчасом з міста не стало й слїду. Найвищі каменці сховали ся в лаві, а ціле населення спочало на віки в однім гробі. А лави лили і плали, і утворила одну велику могилу над тисячами живцем похоронених трупів. В околиці вулкану, в тих сторонах, де падало лише каміні і попіл, пробудило людей зі сну землетрясенє. Хто як стояв, так утівав від огнистої гори. Богато удусило ся з горяча або від надаючого каміня, але були і такі щасливі, що змогли утіти в безпечне місце. Для них французьке правительство вислало поживу, а в цілій Франції потворили ся комітети в цілі забезпеченя їх перед голодною смертю. Часописи доносять, що з міста С. Періє змогло утіти кількисот людей. Годї в се вірити, если уважити, яке горячо шпирить ся з огнистої лави, котра по вибуху стигне цілі десяткі літ і не може цілком застигнути.

Подібних катастроф як тепер на Мартиніці, історія записала вже кілька. В І віці християнської ери лави залаяла місто Геркуліанум а попіл засипав місто Помпеї. В 1755. році земля в Лабоні розступила ся і в челястях єї найшло смерть 30.000 людей. В 1883. році на острові Кракатоа (один з Сувайських островів) вибухав вулкан Пік-Пербуатан, причім було так сильне землетрясенє, що половина острова завалила ся в море. При тім море збурило ся так що філії позаливали східні береги Азії та острови Яви і Суматри. В тім самім часі почало на Яві вибухати разом 15 вулканів і настало дійсне пекло. Тоді згинуло на Яві 75.000 осіб.

— **Огонь від грому.** Дня 5. с. м. о 12. год. в полудне вдарив грім в стайню на двірскім обшарі в Лисничках, заліщицкогo повіта. Стайня згоріла разом зі 7 конями і упряжню вартости 1.700 К, власністю посесора Шлойми Геллеса. Стайня була обезпечена на 2.000 К.

— **Вибух стрільного пороху.** Дня 7. мая с. р. около 4. год. з рана настав з незвісної причини вибух в млині пороху стрільного у Вешенці городецкогo повіта, власности Франца Станека, внаслідок чого рознесло цілий будинок разом з

Осіти їдять гречану кашу, пекуть в попелі ячмінні «чуреки» (плячки) жарять шашлик з барана і варять «багани» то є портер, а також білий і жовтий арак. Заможні споживають на Рівдо козу, на Новий Рік свиню, на Великдень ягня, а на св. Михаїла вола. Цікава річ, що пляцок з мішанни тіста, сира, масла і луку (цибулі, що зве ся так само, як одна з лакіток турецьких Halva) бачив Кох в Туринїї.

Ліжко, плуг і лавки похожі на германські. Стіл кривають квічасою сватертию як Німці. Юшку подають в деревяному горшку і їдять деревяними ложками. Корито, рожен, щипці до жару, масничка, комин над ватрою, котра находить ся завжди серед хати — збаночки до пива «багані», сїбірр то є соха, «олеткір» триножне крісло батька родини, коліски суть в Осїтї інші як у прочих Кавказців і пригадують Німеччину так, як те їх до льну подібне волосє, сині очі та черти лица вказують Европейцям. Імена і назви кінчать ся у них часто на «te, to, pfert». На пр. Taboripfert, то є син Табора; а призвища як Asman, Leman і інші пригадують Німеччину.

Перших років по слюбі стережуть жінку від віроломства, але по чотирох літах; або коли неплідна прижмує чоловік око на єї любовні зносини. По смерті мужа візували давнїше

уладженєм вартости 1.600 К. З людей ніхто не згинув. Здає ся, що причиною вибуху було знадто сильне терте сїрки в салітрою і вуглем.

— **Велика дефравдація.** В щадничій касі в Темешварі так господаровано, що пропав весь основний капітал і всі вкладки до послідного сотика.

Велике нещастє лучило ся в англійскім місті Глясгові підчас міжнародного турнію гри в пилку (футбал). На торжество зїхало ся около 80 тисяч людей з цілої Англїї. Коли гра була в найбільшім розгарі, завалила ся переповнена людьми трибуна. Сотки осіб упало з висоти 30 стїп на деревяне і залїзне руштованє. Кинули ся ратувати, але се не йшло так легко. На місци нещастя лежала купа убитих і покалічених, яких лише поступенно можна було витягати з румовища. По цілоденній праці добули зі звалища 30 осіб убитих і 250 тяжне або лекше покалічених. З тих послідних померло досі 9.

— **Президент Рузвельт** обезпечив своє житє в новояоркских товариствах асекураційних на 80 тисяч доларів. Покійний президент Мек Кінлей був обезпечений на 60 тисяч доларів.

— **Нові поклади золота** відкрито в Сибїрі в окрузі нерчинскім. Їх видатність обчислюють на 10.000 пудів річно, а експлоатацію на яких 50—60 літ. А що поклади тягнуть ся здовж китайскої границі, то мало би акційне товариство, що завязало ся в цілі експлоатації, відступати 10% видобувавогo золота китайскому правительству.

— **Найбільші ліси** на світі є: бір, що залігає Сибїр від ріки Обу на заході до Индігїрки на сході, є найбільшим лісом північної півкулі і має 4.800 км. здовж і 2.700 км. в шир; північно-американський бір в Канаді, від ріки св. Лаврентія на полудня, до гудзонского заливу на півночі, що тягне ся на 2.750 км. здовж а на 1.600 км. в шир; пралїс в дорічю Амазонки, що має 3.300 км. довжини і 2.000 км. ширини; пралїс східного підгір'я Андів, що в півночі на полудне має 2.000 км., ліси бразилійскі і ліси над Конгом в Африці, що також не менші від пралїсів Амазонки.

— **Неосторожність.** Рушниці і нафтова лампа бувають так часто причиною нещастя і калїцтва, як недбалство та малі діти, що бавлять ся сїрничками, причиною огню, і нема способу научити людей розуму, щоби стерегли ся. Тисячі а тисячі нещасливих пригод не можуть все-таки научити людей розуму. Минулої неділі забавляло ся у Відні двоє челядників кравецьких тим, що стрїляли з фльоберта. Аж ось фльоберт по кількох вистрїлах не хотїв стрїляти мимо того, що був набитий. Аж один з них, якийсь Дрочек взяв набитий фльоберт, став заглядати до люфї. В тій хвили фльоберт вистрїлив і куля вибила Дрочекови око та застрягла глибоко в голові. Нещасливого треба було відставити до шпитакю, де він тепер бере ся зі смертю.

— **Порадила собі.** Якійсь промисловець у Франкфурті над Одрою, чоловік жонатий і батько 6 дітей пізнав ся в Берліні з гарною панною, котрій представив ся яко нежонатий. По близшій і тїнейшій знакомстві панна стала домагати ся, щоби він женив ся з нею і не переставала писати листи до него. Один з листів переймила жінка фабриканта, а довідавши ся, о що кодить, написала до панни лист, мовби то від сестри єї коханка, в котрім запросила єї, щоби она при-

вадовш ухо; нині жертвує она косу — коня єго вбивали як у Скитів — таї ще підстригують єму шерсти.

Культу «ватри» стерегли і стережуть ще подекуди й нині осїбні жерці «деканози» і вішунни «кадаго». Сомвабуля-волхвіля називає ся «курїсмецок».

Обряди Авести заховують дуже точно, як християни так Магометани. Святиня для поклоненя огню зве ся «реком». Особливо чисто стережуть Осїти дуже. Кождий дотик до когось, або чогось нечистого мусить очищувати ся — у жінок нераз кілька-тижневою карантанною, в осїбнім на те призначенім поміщеню. Трупів вносять на скали на прокормленє птиць і звірів. Такий звичай заховує ся як найострійше у Хевсурів, що сидять на полудневий схід від Іронїстану.

Взагалї сказати треба, що, хоть як ріжноплеменне і є народонаселенє Кавказа, то культ сьвятої ватри цвите ще до нині у всіх народів, що єго замешкають а найбільше у Хевсурів, Тушинів, Дїгорців, Аларів, Осїтів і Сванів, що сидять на найвищих верховинах Кавказа.

(Дальше буде).

їхала, а особисто справа залагодить ся борше. Панна приїхала за кілька днів. Обі жєнщини розмовляли привітливо в комнаті, а на дворі бавились діти. По якимсь часі входить «брат» і видить свою жінку розмовляючу сердечно з коханкою. Єго взяв і страх і встид і сам не знав, що робити, а жінка встає усміхнена і каже до панни: Се мій муж, а то наші діти, а тепер поберіть ся!

— **Гроші.** В 1901 р. вибили в монетарні Сп. Держав грошей на суму 134,693.770 доларів. З того 101,735.187 доларів в золоті, 30,838.460 в сріблі і 2,120.122 доларів в мідї.

— **Кари за пїянство в Китаю.** Китайці шоть горівки мало, бо у них закони против пїянства дуже острі. Для пїяниць є у них кара: 50 аж до 500 ударів тростиною по спині і на ногах. Коли хто з Китайців допустив ся якогось проступку або злочину в пїянім стані, то се збільшає єго вину. Непоправні пїяки в Китаю довго не живуть, бо приписи закона против пїянства острі. Хто знає, чи і у нас не придав би ся такий закон против пїянства.

— **Дрібні вїсти.** Вечером дня 5. мая около 5. години кинув ся Николай Торский ц. і к. управитель магазинів війскових в Стрию під колеса поїзду залїзничого, що ішов зі Стрия до Моршина і згинув на місци. — Власій Веселий, селянин з Глубічка, борщівского повіта, убив свою жінку Тересу, пробивши єї кілька разів ножем в горло, а відтак підрізав собі горло. — Юрія Брандеса іменовано професором літератури на конягагскім університеті. — На краківскім університеті промовала ся на доктора медицини п-ї Бронислава Длуска, жена лікаря з Закопаного.

— **Гумористичні кутки.** Американська «Свобода» подає ось такий «Лист з за океана»: Дорога жінко, чи ви там здорові, кланяюсь красно красулї корові. Дїточки щиро поздоровляю і за здоровлє пацюка питаю. Я їхав шифом, страх ми бідували, а гуси певно вже всі поздыхали, а як доїхали нарешті, то сидїлисьмо в арешті, потім нас пустили, а миши певно жито зїли, а тепер ми тут панами, сорочки не носим з рукавами і не велика їх шкода, бо тут така мода, що як нема за що сорочки купити, то вільно діри на діри нашити. А ви там певно вже ся поладнали, тут жиди пейси вже повтинали, на дорогу не пішло вам гроші, бом слабій і купив масть на в... цілєю вас по всьому тілу, чи продалисьте ослилу кобилу. На весну продайте огород і хату, а пише до вас тов ваш тато, свиня чи здорова єще ся питаю і поздоровляю. *Гриць з Америки.*

Посмертні оповістки.

— **О. Юрий Конкольняк,** сотрудник в Зарічу коло Делятина, упокоїв ся в Горичаї, де виїхав лічати ся, дня 9. с. м. в 27. році житя. В. е. п.!

Др. Киприян Глібовицкий, окружний лікар в Ланчині, надвірнянського повіта, помер нагло дня 9. мая в 29. році житя. В. е. п.!

Наука, штука, література.

— **Ангін Крушельницький: Артастка,** драма в чотирох актах. Дїєть ся з кінцем XIX віка. Накладом автора. Коломия 1902. З друкарні М. Білоуса. Стр. 91, вел. 8°. Цїна брош. примірника на велїновім папері виносить 2 К.

— **Die Ruthenen und ihre Gegner in Galizien** von Julian Romanczuk Mitglied des Abgeordnetenhaus. Wien 1902. C. W. Stern (Buchh. L. Rosner Verlag). Стр. 40, 8°.

Ся брошура є відповідню на видану недавно брошуру д-ра Стан. Смольки п. з. «Die Ruthenen und ihre Gönner in Berlin» і збиває всі виводи д-ра Смольки. Брошура ділить ся на отей розділи: I. Галичина. Поляки і Русини. II. Галицькі вибори і галицька управа. III. Народні школи в Галичині. IV. Галицькі гімназії. V. Справа руского університету. VI. Урядова мова в Галичині. VII. Рускі партії. VIII. Кінцеві замїтки.

Телеграми.

Відень, 13. мая. На нині провктовано покінченє нарад над бюджетом міністерства залїзниць, задля чого мало відбути ся нині вечірне засїданє. Однак вечером засїданя державної ради не буде.

Відень, 13. мая. Wiener Abendpost доносить, що небавом має вийти розпорядженє міністерства залїзниць, після якого урядники і аспіранти державних залїзниць будуть могли лише в службі носити уніформи, а поза службою ні.

Вїсбаден, 13. мая. Прибув ту з Петербурга Победоносцев.

